

וצונו על מצות עירוב

דעת קדשו

הגה"צ מוהר"ר נפתלי הירצקא העניני זצ"ל
אבר"ק שארמאש - יו"ר התאחדות הרבנים

ב"ה, יום ה' לסדר נח תשל"ג
היות שהרב וכו' עוסק כעת בדבר מצוה גדולה לתקן עירוב בוויילאמסבורג, אשר בזה תהי' הצלה גדולה לאחב"י שלא יכשלו ח"ו בחילול ש"ק ע"י הוצאה ברה"ר, וכבר דיברו מזה הפוסקים שמצוה רבה הוא לתקן עירובין בעיר, וכאשר מעולם הי' נעשה בעיירות רבות עפ"י גדולי הרבנים, ובכן כאשר רוצים ממני להסכים על ידו, הנני להיות נטפל להרבנים שכבר הסכימו לו, ובפרט שרצונו ליקח אצלו עוד ג' רבנים גדולים לכרר אופן עשייתו כהלכה, אקוה שה' יהי' בעזרו שלא יצא מכשול מתחת ידו שיהי' נעשה כדת וכהלכה.
נאום החותם לכבוד המצוה,

הק' נפתלי הירצקא העניני

הגה"צ מוהר"ר יוסף גרינוואלד זצ"ל
אבר"ק פאפא - סגן נשיא התאחדות הרבנים

ב"ה, יום ב' לחודש מרחשון תשל"ג לפ"ק
ע"ד אשר בקשת הסכמתי שברצונך להשתדל בתיקון עירובין ע"י עשיית צורת הפתח לכל הרחובות שבויילאמסבורג, להציל רבים מאיסור הוצאה, הנה כבר האריך הח"ס בתשו' חאר"ח סי' צ"ט גודל החיוב להשתדל בענין זה וכו', ע"כ חזק ואמץ ותהי' ממזכי הרבים כאשר יעלה בידך דבר זה, וזכות הרבים יהי' תלוי בך, והש"ת יהי' בסעודך לברך על המוגמר לטובה, כאר"ג ידוך דושי"ה באהבה.

הק' יוסף גרינוואלד

הגה"צ מו"ה שמואל א. זעלמענרייך זצ"ל
אבר"ק שמשאקאווא
יו"ר לבתי דינים של התאחדות הרבנים

ב"ה, יום ד' לפ' נח תשל"ג לפ"ק
הנה ש"ב הרה"ג וכו' עוסק כעת בדבר גדול להשתדל בתיקון עירובין בשכונתינו ובהרבה שכונות בברוקלין אשר דרים שם אחב"י היראים והחרדים ה"ו, ואמינא לפעלא טבא ישר חילי כמו שהאריך בש"ת תשב"ץ ח"ב סי' ל"ז וכתב שם במתק לשונו דזכות גדולה היא למתקן וכו', וכמבואר באורך בש"ת חתם סופר אר"ח סי' צ"ט, וממילא כל קהלה ויחיד צריכין לעמוד לו לסייע לכלכל גודל ההוצאות בזה, אך התיקוני עירובין למעשה יהיו נעשים ע"י גדולי הרבנים שליט"א בכל שכונה ושכונה בהסכמתם כדי שיהיו נעשים כהלכה בלי חשש, והש"ת יהי' בסעודך להצליח ויהי' זכות הרבים בו ולכלל המסייעים לדבר מצוה דרבים זו. הבר"ח למען המצוה ועוסקי'
שמואל אברהם זעלמענרייך

של כ"ק אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר ז"ע
וכ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א כפי שמסר
להרה"ה צ אבר"ק סעודאהעל שליט"א, בנכוחות הרה"ה צ אב"ד
ויעון שליט"א, והרה"ג מוה"ר יקותיאל יהודה מייזלש שליט"א מר"ץ
ושאר מקדמים

בעזה"ש"ת
לשאלת רבים על אמיתות דברים,
הנני להודיע שהייתי ביום ד' פ' חיי העל"ט
אצל כ"ק מו"ר אדמו"ר מסאטמאר שליט"א
במעמד רבנים וחשובים, ונשאו ונתנו בענין
העירוב, ושאלתי, היות שיש כאן בבואר
מאק מכשולות בעירובין קטנים שעושין
בנ"א בעצמם, ואנו עשינו עירוב כראוי
וכנכון בצירוף רבנים חשובים ומשיגים
תמיד, אי יש לו איזה התנגדות לזה. וגם
דמטו בשם כ"ק רבינו הגה"ק מסאטמאר
ז"ע שלא החזיק מעירוב.

וענה לנו בפה מלא ובמאור פנים, בודאי
אין לי התנגדות כלל, וראוי לעשות עירוב
בכל עיר, כמו שנהגו בכל הדורות עד כעת,
וכן בסיגעט עשה זקיני ז"ל עירוב, והגם
שכמה פעמים נפסק הצורת הפתח באמצע
השבת ובפרט לאחרונה ע"י האנטסעמיטן,
עכ"ז הדרו לעשותו, וכן ראוי לעשות.
ושאלו, הלא דודו מרן הגה"ק ז"ל לא
הסכים וכו', וכן הרבי שליט"א חתם לאיסור
כמה פעמים.

והשיב, אני לא שמעתי מדודי שאסור.
אלא שבעיר גדולה קשה מאד לעשותו כהוגן
ולא ידע איך תהי' השגחתו. אבל כשעושין
כהוגן בהשגחת רבנים, אינו יודע למה לא
יעשו, ומצוה רבה לזכות את בני ציבור גדול
כזה בעירוב כשר ומהודר, וסיים בברכה.

[מהנ"ל ברור שחתימת כ"ק אדמו"ר שליט"א
איזה פעמים שלא לעשות עירוב, זה רק בשביל
שלא הי' דעת קדשו נוחה מאופן עשיית העירוב
ההוא, או אופן השגחתו, וזה פשוט].

בעה"ח ה' פ' חיי כ"ה מרחשון שנת תש"ס לפ"ק

הק' חיים יהודה כ"ץ
אב"ד ור"מ דק"ק עדת סעודאהעלי

הגה"צ מו"ה אפרים פישל הערשקאוויטש
שליט"א אבר"ק האליין

"ע"ד תיקון עירובין, הנה הלכה פסוקה בשו"ע
אר"ח סי' שצ"ה, מצוה לחזור אחד שיתופי
מבואות, ומברך עליו על מצות עירוב. ופי' שם
הט"ז הטעם דהוי מצוה הוא משום שלא יבא
לידי איסור טלטול. וכ"כ בש"ת ח"ס אר"ח סי'
צ"ט, ובש"ת ד"ח טר"ח סי' ל"ג דהרבה מכשולים
באים באין עירוב.
(המשך בעמוד ג')

הגה"צ מוהר"ר יונתן שטייף זצ"ל גאב"ד ק"ק
קהל יראים

"...עצתי היא טובה ומתוקנת מאוד, כי לערב
שכונות שכונות אין צריך לזה הסכמה כלל, וכל
רב בשכונה שלו יכול לתקן כן".

וחתמתי שמי בידידות בלונ"ח יונתן שטייף
(שו"ת מהר"י שטייף סי' ס"ח)

הגה"צ מוהר"ר יוסף אלי' שטיינער זצ"ל
ראב"ד קהל יראים ויעון

"... בדבר בקשתו היות שרחש לבו לעשות
עירובין ע"י צורת הפתח כמו שנהוג אצלנו
ומקובל מפי רבותינו הקדושים מדור דור לתקן
עירובין בכל מקום שדרים שם בנ"י, כמבואר
ברבינו מרן הח"ס ז"ל אר"ח סי' צ"ט גודל החיוב
להשתדל בע"ז שהוא סיג גדול לשמירת שבת
קודש.

הנה ודאי טוב עושה בעמיו לתקן תקון אשר
בעזה"י יציל אלפים ורבות מישראל מחילול
שבת, ובפרט בוויילאמסבורג ובארא פארק
וקראון הייטס, אשר שם שוכנים מאחב"י שומרי
התורה והמצות, אשר להם תיקנו עירובין,
ושלמה שתיקן עירובין רק לשומרי תורה תיקן,
שהרי בעונ"ה השכחה מצויה בין האנשים,
ובפרט במה שהעולם מודגלים בכל השבוע
להוציא הוצאות ואין שמים על לב ושוכחים
להוציא בשבת, כמבואר בגמ' ביצה (ט"ז:) על
האי מרבנן שתחלת הוראתו היתה לקלוקלא על
שאסר לערוב, ופרש"י שנכשלים ע"י ששוכחין
ומטלטלין בלא עירוב, והוא הוא הגורם. ואין לך
זיכוי הרבים גדול מזה, ואשרי חלקו שקבל על
שכמו מצוה גדולה כזו, ויהי חלקי עמו.

ולא ירא ולא יחת על מה שישנם כמה
שמנגדים, כי זה הוא הדרך מעולם ועד עתה,
קצתם משום קנאה שמקנאים באדם שזוכה
להיות ממזכי הרבים, וקצתם מפני שהשטן לא
ניחא ליה שע"י עירוב אחד יפסקו אלפים
מישראל מלהיות מחללי שבת ויכנסו בגדר שומרי
שבת.

ובכל העיירות, קטנות או גדולות, תקנו
עירובין אפילו ע"י דוחקים גדולים, וכ"ש שבעיר
נוא יארק וברוקלין היתר מרווח וזכור לכ"ע,
כמ"ש זה מכבר מרן הגאון הקדוש והנורא פוסק
הדור ענותן כהלל מוה"ר יונתן שטייף ז"ע שהי'
גאבדק"ק וזכינו לשמשו. עיין בש"ת מהר"י
שטייף סי' ס"ח, ואין לחוש כלל למה שלא חששו
לו רבותינו מדור דור.

והעיקר שיראה שהעירוב יתקנו אותו עפ"י
ג' רבנים יודעים הלכות עירוב, ושהכל יהי' עפ"י
הלכה, כי דבר זה רק לרבנים חרדים לדבר ה'
נמסר, אשר קדושת שבת וקדושת ישראל וזכותן
נוגע בלבבן..."

וע"ז בעה"ח יום ג' פ' נח תשל"ג לפ"ק
יוסף אלי' הבהן שטיינער

וצִנּוֹנוֹ עַל מִצְוֹת עִירוּב

הגה"צ מוה"ר יהושע ב"ן זצ"ל אבר"ק
סאמבאפהעלי - חבר ועד ההנהלה לחיזוק הדת
שע"י התאחדות הרבנים

ב"ה, הנה כבוד הרה"ג וכו' ביקשני על ענין גדול שעוסק בה לתקן עירובין בשכונתנו שכונת יראים וחסידיים. הנה דבר הזה א"צ הסכמה, כי כבר כתבו גדולי הדורות שלפנינו, שהוא ענין נחוץ מאד ומצוה להשתדל לעשות עירוב בכל מקום כמ"ש רבינו הגדול בתשו' ח"ס א"ח סי' צ"ט ע"ש, ומרן הגה"ק בשו"ת דברי חיים ח"ב א"ח סי' ל"ג כתב "הרבה מכשולים באים באין עירוב" ע"ל. ובפרט בעיר גדולה כעירנו נויארק קרוב יתרו לבוא ליד מכשולות רבות בחסרון עירוב כידוע וכו'. וכבר כתב בסה"ק בית אהרן בליקוטים שבסופו, ששמע בשם הבעש"ט ה"ק ז"ע פ"י הפסוק "בזעם תצעד ארץ" (חבקוק ג') זע"ל ר"ת זביחה עירובין מקוואות, שע"י דברים אלו תצעד ותתיידי הארץ ע"ל. והנה הב' דברים זביחה ומקוואות משתדלים הרבה לתקן בכל הידורים וחומרות שאפשר, משא"כ ענין עירובין נשתכח כאן כמעט לגמרי. ובואו ונחזיק טובה להרב החשוב הר"ל שליט"א שלקח על עצמו להשתדל גם בזה להחזיר העטרה ליושנה כמו שה' בקהילות הישנות שבאנו משם. ובואו מצוה גדולה לעמוד לימינו ולתמוך בענין הגדול הזה - השי"ת יעזור לו שיזכה לברך על המזמור וזכות הרבנים יהי' תלוי בו, וזכות תיקון עירובין ושמירת שבת כהלכתו נזכה לסימא דקרא הר"ל "באף תדוש גוים יצאת לישע עמך לישע את משיחך" ב"א.

יום ד' לס' אל יצא איש ממקומו ביום השביעי תשל"ד לפ"ק, פה ברוקלין יצ"ו.

יהושע ב"ן

הרה"ג מוה"ר יוסף אשכנזי שליט"א
רב דקהל מוה"ר אשכנזי רמאלשאואו
קרית יואל
משב"ק נאמן בית
כ"ק ארמו"ר הגה"ק מסאטמאר זצלה"ה

ב"ה

הנה הרב וכו' עוסק בהשתדלות תיקון עירובין ברחובות שבויילאמסבורג, ובידו תכריך מכתבים עם המלצות מגדולי הרבנים שליטא המסכימים ומחזקים אותו בפעולתו והשתדלותו בזה,

ובא בשעתו לפני כ"ק אדמו"ר הגה"ק זצלה"ה עם המכתבים שבידו מהרבנים הגאונים שליט"א, וברכו בהצלחה בכל הענינים.

ולראי' באעה"ח א' ויחי תשמ"א פה קרית יואל יצ"ו.

יוסף אשכנזי
משב"ק

הגה"צ מוה"ר שמעון זאב מיללער זצ"ל
אבר"ק אראד

ב"ה, יום ג' לס' כה אמר ה' תשל"ד לפ"ק פה קה"י ברוקלין יצ"ו.

"...הנה כן שמעתי שהדר"ג שליט"א עלה עלי רוח טהרה לזכות את הרבים בשמירת ש"ק לעשות תיקון עירובין בעירנו פה, ובקשר של קיימא עם הרבנים הגאונים חכמי הדוד של התאחדות הרבנים שיחיו נצח, ואשר על פיהם יצא ועל פיהם יבוא כל דבר, כמובן שמחתי מאוד על שמועה טובה, ואמינא לפעלה טבא תחזקנה ידיכם לעשות תוש"י, והשי"ת יהא בעזרו לגמור הדבר כהלכתו וכבוד שמירת ש"ק יתרבה ע"י ואחרי כי המצוה הרבה הזאת נחוצה היא כמ"ש בתשו' חת"ס וכו', ולמותו הוא להאריך בדבר זה אשר טובתו לכל נודעה, וע"כ חפץ ה' בידו יצליח ותוש"י ברוב יועץ.

הק' שמעון זאב מיללער

הגה"צ מוה"ר חיים בערנער זצ"ל
אבר"ק מיסקאלין

ב"ה, יום ב' לס' אז ישיר תשל"ד לפ"ק

לכבוד ידידי וכו' שנתעורר מחדש לעשות ותיקון עירובין בוויילאמסבורג, כדי למנוע שלא יכשלו ר"ו בחילול ש"ק באיסור הוצאה. וכבר דיברו מזה בשו"ת האחרונים שמצוה גדולה לעשות תיקון עירובין בעיר, וכ"כ בהגהת אשרי (עירובין סז), ובפרט במדינה זו בעיר גדולה ששכיח כמה פעמים שנחלה תינוק קטן וקשה למצוא רופא שיבוא לבית להגיד מהות המחלה האם צריך לחלל ש"ק עליו או לא, ועפ"י רוב צריך לישא התינוק בידיים לבית הרופא לברר בריאות הילד, וע"י תיקון עירובין לא יצטרכו לחלל ש"ק מספק. לכן הנני נעתר לבקשתו להיות נטפל לרבנים הגה"צ שליט"א, וזכות הרבנים יהי' ה' בעזרו שיצא מתח"י דבר מתוקן בלי שום מכשול.

החותם לכב' והירות ש"ק הק' חיים בערנער

הגה"צ מוה"ר חיים אויש זצ"ל אבר"ק לופעני

ב"ה, יום ה' לסדר כי יכול נוכל לה, פה ברוקלין יצ"ו תשל"ה לפ"ק.

לכבוד ידידי וכו'. הנה אין להאריך גודל השתוקקות של אחוב"י על ענין גדול כזה. אם כבוד מעלתו יוציא הדבר מכח אל הפועל אז יעשה בזה תיקון גדול, כמבואר בתשו' חת"ס חא"ח סי' צ"ט זה לשונו, דהאי ברכה על מצות עירוב, היא על מצות התיקון הגדול הלו, להשמר מאיסור הוצאה אשר ממש א"א להזהר ממנו ע"ל. ובואו ונחזיק טובה להרב החשוב הר"ל (שליט"א), וזכות שמירת שבת כהלכתה נזכה לגאולה שלימה במהרה.

והנני בזה ידידי המצפה לישועה הק' חיים אויש אבר"ק לופעני, נכד הגה"ק מהצ"ה מליסקא

הגה"צ מוה"ר אברהם מ. איוראעל זצ"ל
אבר"ק הניארד

ב"ה, ג' לסדר ויברך אותו שם שנת של"ם לפ"ק.

"...במענה על דרישתו לטובה בענין תיקון העירוב במחוזות ויילאמסבורג, בארא פארק וכו', תשובתי ברורה, ב"ה שאשרי חלקו אם יעלה בידו לזכות את הרבים להציל רבבות ישראל (כ"י) ממכשולי חילול ש"ק של איסור הוצאה ברה"ר, וכדקיי"ל בשו"ע א"ח סי' שס"ו סעי' י"ח, וכן בס"י שצ"ה סעי' א' דמצוה לחזור אחר עירובי חצרות שלא יבואו לטלטל באיסור, וכמו שהפליגו בענין זה בספרי הראשונים ז"ל, ע"י תשו' הראש סי' כ"א, שכ' על א' שהחמיר בענין צוה"פ שהוא מכשיל את הרבים בחילול שבת החמור ע"ש, וכן בתשב"ץ ח"ב סי' ל"ז דראוי לכל ת"ח להשתדל לתקן עירובין, ומי שלבו נוקפו, הדיוטות גמורה היא, או מינות נורקה בו, וכו'.

זה עתה שמעתי דבת רבים מגור מסביב, ע"ד מתנגדים לתיקון זה בעירנו (ורב א' הכריז ברבים דרך הרעדיא שאין דעתו נוחה מזה), ופשוט דאין לחוש לדבריהם כלל וכלל לא וכו'. וזכות תיקון עירובין שנאמר בו שמחה כפולה (ישמח לבי, שמח לבי, וגו') יראו עינינו ישמח לבנו ותגל נפשינו בישועתו במהרה בבליצ ב"א.

הק' אברהם מאיר איוראעל

חיים ישעי' קעניג

אב"ד ור"מ דקהל חשק שלמה ר"אקע
בעמח"ס שו"ת חקי חיים ה"ח

ב"ה וכו', במענה לבקשתו - הנני בכתב יושר דברי אמת - איך שהיה לי שיחה נעימה עם כ"ק ש"ב אדמו"ר הגה"ק אב"ד מפאפא זצ"ל - בערך איזה חודשים לפני פטירתו לחיי העולם הבא - בתוך הדברים שאלתי דעתו בענין תיקון עירובין בברוקלין - ענה לי - בודאי עלינו מוטל לתקן העיר בעירוב המתיר ההוצאה בשבתות - דודי הקרן לדוד בשבתו על כס הרבנות בעיר סאטמאר, ראשית עבודתו היה לתקן העיר בעירוב - וכך המשיך השיחה - בעבר נכנסתי לכ"ק מרן הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל - הצעתי לפניו תיקון עירובין בוויילאמסבורג - וענה בחיוב ונתן הסכמתו המלאה - אלא ששאל מי יהיה אחראי בעד תיקונו שיהיה באופן המועיל - והשבתי שהעיר ימנה רבנים שישגיחו שיהיה הכל על מכונו וכדינו ויפקחו על הכשירו - והמשיך האדמו"ר מפאפא זצ"ל, בשבוע זו שלחתי בני הגדול מ"ה יעקב יחזק"ל נ"י שסייר בעירנו כל המקומות הפירצות שצריכין תיקון, בכדי לכוון העירוב על מכונו - בזה יצאתי י"ח לברר מקחו של צדיק מרן זצ"ל ז"ע

בעה"ח יא חשון תש"ס לפ"ק חיים ישעי' קעניג

הרבה מכשולות באים באין עירוב (שו"ת דברי חיים)

וצִוֵנוּ עַל מִצְוֹת עֵירוֹב

שלום קרויז

אב"ד דק"ק אודוואר

מח"ס שר"ת דברי שלום ר"ח ושאר ספרים ערו"ת וסגו"ת
י"ד בית הוראה של התאחדות הרבנים

הנה ידוע דאפילו מי שנוהר שלא להוציא כלל בשבת, מ"מ יוכל להיות ששכח בבגדו איזה דבר והוציאו בשבת, עיין שר"ת דברי חיים ח"ב א"ח סי' ל"ג, ועיין בשר"ת דק"ק א"ח ובספר הבתים הלכות שבת שערי איסור הוצאה שער ט"ו אות כ"ו, שיש בשכחה איסור מן התורה. ועל ההיתר להוציא ע"י קטנים יש הרבה גדולים שלא הסכימו לזה, עיין תשובות מהר"ם שיק א"ח קע"ג, דק"ק א"ח סט"ו, חו"ד סי' י"ג, מהר"א א"ח ספ"ד.

גם מבטלים בזה עונג שבת, כי הנשים צריכים להיות סגורים בביתם ולהשיג על הילדים, ומצות עונג שבת היא הלכה למשה מסיני כמ"ש היראים. אבל השטן מעכב כי צר לו שלא יחללו שבת. ובפרט שע"ז כמה אנשים בחברה הצלה ינצלו מחילול שבת, לכן נתעכב תיקון העירוב עד כה.

והנה כבר דברתי כמה פעמים בענין זה עם ידידי כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א, ואמר לי שדוצה מאוד לעשות עירוב בויליאמסבורג, ובפרט שזקינו הגה"ק בעל ייטב לב ז"ע השתוקק לזה מאוד, ואמר שענין העירוב מרומז בפרשת וישלח (בפסוק ויבא יעקב שלם ויחן את פני העיר וגו'), ומקובל שמרן הייטב לב הבטיח עוה"ב למי שיעשה העירוב, ולאחר שנסתלק עשה הנגיד החסיד ר' משה ארי' פריינד ז"ל את העירוב בסיועו. וכ"ק אדמו"ר שליט"א הבטיח לי שכאשר יוגמר העירוב יסע עמי בכל ויליאמסבורג לראותו. וכמה ישועות גדולות אפשר להוושע בזכות מצוה זו כידוע מהגה"ק משינאווא ז"ע. (עי' לקוטי דברי יחזקאל החדש, דף קמ"א).

וכן שמעתי מידידי הרב יוסף אשכנזי שליט"א, שכאשר שמע כ"ק אדמו"ר הגה"ק רבינו זצ"ל שרוצים לעשות עירוב בוומסב"ג נתן מיד סיוע להוצאת העירוב, ובידך שיהי' בהצלחה. וכן הסכימו אז הגדולים שבדורינו שהיו עמנו אז, כמו הגאון מפאפא זצ"ל, הגאון משטשאקעווע זצ"ל, הגאון משארמאש זצ"ל, הגאון מסאמבאטהעלי זצ"ל, הגאון מאראד זצ"ל, הדיין מווינען זצ"ל, ולבב"ח הגאון מוה"ר ר' אפרים פישל הערשקאוויטש שליט"א הרב מהאליין, ועוד הרבה רבנים גדולים שעוררו וזרזו לעשות ולגמור העירוב, ולמצוה גדולה יחשב כמבואר בתשובות הראשונים, ולא היה אחד מהם שחששו שלא לעשות העירוב מחמת חשש רה"ר, כי קי"ל דאין בזמן הזה דין רשות הרבים.

הנה שמעתי מכמה אנשים להיפך בדעת רבינו, ולכן מתרשלים היום בעשיית העירוב.

אמנם נתיישב לי הדבר לאמיתו, דהנה ראיתי מכתב שכותב מ"צ אחד ששמע שכשעשו עירוב מביתו של מרן ז"ע מבעדפארד, ראס, עד הביתה"ד ראדני, לא היה נראה לרבינו, וכן כשהתיר רבינו פעם אחד לעשות עירוב בהפראזשעקס להסוכה הגדולה, אמר דההיתר שנתן הוא רק על פעם אחת. ופשוט שאם הי' בעשיית עירוב איזה איסור ח"ו, רבינו לא היה מתיר אף על שבת אחת.

מתוך עובדות אלו נתיישב לי דעת רבינו, שלא היה נוחא לי' שיעשה כל אחד לעצמו עירוב על דחוב אחד, כי מזה יבוא מכשולים, שיוציאו חוץ להרחוב וכ"א יעשה לעצמו עירוב שלא כדין ויתנה: מכשול, אבל לעשות עירוב לכל העיר כמו שנהגו בכל קהלות קדושות ע"י מורי הוראות מובהקים בודאי הי' נוחא לי', כמו שגילה דעתו כשנתן סיוע שיש בו ממש לעשיית העירוב, כפי שהעיד הרב ר' יוסף אשכנזי שליט"א וזה ברור, כי הרי לא פליג רבינו על כל הגאונים שדורות שלפנינו והראשונים וחד"ל, שמצוה לעשות עירוב, כמבואר בהגהת הרא"ש עירובין סי' ס"ו, דמצוה גדולה לתקן עירוב.

ומכל הרבנים הג"ל יש תחת ידי בירורים באריכות גדולה ולא רק החתימות לבד, ובשמחה רבה הם מסכימים ומזרזים לעשות כאן בעירנו עירוב. ולמתור להאריך כי הדברים ידועים לכל.

וידוע בשם הבעש"ט ז"ע הרמו בזע"ם תצעד ארץ - זע"ם ר"ת ז' ביחה, ע"ירוב, מ'קואות. וזה גורם התקרבות הגאולה, לכן השטן מעכב.

וכדי לגמור המצוה הגדולה של עשיית העירוב, אבקש את כל הרבנים שיחתמו על זה ואז אשתדל בכל כוחי להשלים עשיית העירוב ע"י רבנים גאונים בהשגחה יתירה מידי שבוע בשבוע ע"י בעל הוראה מובהק, ויעשו העירוב על דרך היותר טוב ומועיל, ובודאי כל אחד יתאמץ לתקן ולא לקלקל כמ"ש בגמרא ביצה, דמי שאינו מתקן עירוב, לקלקל הוא בא כמ"ש רש"י שם (ביצה ט"ז ע"ב), ועיין עירובין דף ס"ח ע"ב איכא רבנן ואין עירוב וכו'. ועיין תשב"ץ ח"ב סימן ל"ז, זכות גדול למתקן העירוב. ועיין ש"ע א"ח סימן צ"ה, וסימן שס"ו סעיף י"ג מצוה לחזור אחר עירובי חצירות.

ואין לחוש להחמיר שלא לעשות עירוב מטעם דכאן יש רשות הרבים דאורייתא, דרוב הפוסקים ס"ל דאין כאן רשות הרבים, ודבעינן שיהיו הדרכים מפולשים משער לשער, וכאן אין הרחובות מפולשים כמ"ש הגאון ר' יונתן שטייף בתשובה סימן ס"ח. וכך שמעתי באסיפת הרבנים אצל ההתאחדות הרבנים מהגאון מפאפא זצ"ל, שתמה למה לא יעשו עירוב בוומסב"ג. ויש עוד הרבה טעמים דאין כאן רה"ר, עיין בתשובת בית אפרים ובשר"ת מהרש"ם, שהנוסעים בעגלות או בקארס אין מצטרפין לס' ריבוא בוקעים, וכל שאין בוקעים ברגל על הקרקע לא הוי רשות הרבים לכ"ע, וכן דעת הראשונים ורוב אחרונים.

וע"י בשר"ת אבני נזר, דהמתקש ומונע מלהעמיד עירוב, הוא מחטיא את הרבים ועתיד ליתן את הדין, וזה הי' שיטת רוב הגאונים מדור הקודם. ואדרבה יש כמה ראשונים דאפילו רה"ר גמור מהני לעשות העירוב ע"י צורת הפתח.

וזכר אני מעשה שהי' בחיי רבינו הגה"ק זצוק"ל אשר רב גדול אחד יצא לאסור לטלטל לנשים כל מיני תכשיטים בשבת, מטעם דיש כאן רשות הרבים ואסור לטלטל בלי עירוב, וצוה רבינו לעשות אסיפה עם כמה גדולים, וכפי שאני זוכר היו שם הגאון מקאמיש ז"ל, משאפראן ז"ל, מקראסנע ז"ל, ועוד כמה גדולי זקני הרבנים, וקראו את הרב האוסר מטעם רה"ר, והפצירו בו שיחזור מפסקו כי אין לנו רה"ר דאורייתא, ומותר להנשים לצאת בתכשיטין, ואחר שפלפלו ע"ז בהדין, התחרט והסכים שאין לנו כאן רה"ר דאורייתא.

אבל נראה עיקר דעת הגאונים מדורות הקודמים שיש לעשות עירוב גם כאן, וכן הי' דעת הרבנים שבדור הקודם, וכן הי' דעת מרן רבינו הגה"ק זצוק"ל כנ"ל, ולכן לדעתי העני' חייב כל רב ואב"ד לעזור לקיים עשיית העירוב ולא להתקש ולחלוק על כל הגדולים, כי חושש אני מאוד שהחולקים על עשיית העירוב כאן, בא ח"ו מכח היצר שלא נוחא לי' להציל אלפים מישראל שלא יחללו השבת קודש. ובזכות שמירת שבת נזכה לקרב הגאולה שלימה בב"א.

הק' שלום קרויז

הגה"צ מו"ה אפרים פישל הערשקאוויטש
שליט"א אב"ד דק"ק האליין

(המשך בעמוד א')

והמכשול הוא פשוט שהרבה אנשים שוכחים ומוציאים באיסור, ואע"ג דבא ע"י שכחה והוי מתעסק, מקרי מכשול ותקלה כמ"ש בשר"ת דק"ק א"ח סי' ט"ח דיש במתעסק בשבת איסור תורה וכו'. ואפי' בזה"י דאין לנו רה"ר גמורה, מ"מ בשבת אפי' איסור דרבנן חמור ויש איסור אפי' במתעסק. וכה"ג כתב הרא"ש בפ' במה טומנין סי' ב' בשם רבינו חננאל משום חומרא דשבת חשובה איסור דרבנן כשל תורה ואזלינן לחומרא וכו'. ואפי' עכשיו שאין לנו רה"ר גמורה, וכמ"ש בש"ע הרב סי' ס"ט ד"ב, וכיון דיש איסור דרבנן של שבת, חומר דשבת הלכך צריך כפרה אפי' עבר בשוגג על איסור דרבנן וכמ"ש בא"ח סי' ס"ט של"ד, משא"כ בשאר איסורי דרבנן, וכמ"ש הנתיבות ח"מ סי' רל"ד, ולכן נחשב מכשול ותקלה מה שאנשים שוכחים ומצויאים.

מלבד זה מצוי מכשול בהוצאת המפתחות בהחגורה, ואינם בקיאים כיצד לחברו עם החגורה, ומפתחים גם כשיש על המנעול תורת רה"י, כי כשעומד בכרמלית אסור לתחוב המפתח כשהמנעול הוא בכלל חורי רה"י וכו'. ועוד כמה מכשולות עצמו מספר.

(המשך בעמוד ד')

השכל הפשוט גוזר שראוי ומחויב לתקן החצרים והמבואות בעירוב המתיר טלטול (שר"ת חת"ס)

יצונו על מצות עירוב

תה"צ מ"ה אפרים פישל הערשקאוויטש
של"ט אבר"ק האליץ

(המשך מעמוד ג')

אבל נראה לברר עוד טעם שמצוה לתקן תיקוני עירובין, מלבד שלא יבוא ליד מכשול, יש מצות עשה ממש מה"ת והוא מצות "והכינו את אשר יביאר". כי ידוע שהצדוקים דעתם כיון שצוה הש"ת שלא להבעיר אש בשבת ולכן ישבו בחושך ליל ש"ק וכו', וכן אוסרין להטמין בע"ש כדי לאכול צונן בש"ק וכו', וכן אסרו תיקון עירובין כדי לקיים איסור הוצאה. אבל ח"ל עפ"י הקבלה ה"ל"מ הוא שאין תכלית האיסור שלא להבעיר כדי שישב בחושך, ושלא לבשל כדי שיאכל צונן, ושלא להוציא כדי שלא יהא הדבו במקום שלבו חפץ, רק הא כיצד יש מצוה להכין בע"ש ולקיים מצוה והכינו, כי שבת נתנה לנו לעונג ושמחה ולמנוחה, ואין מנוחה רק ממלאכה אלא גם להיות לו נייח (וכמ"ש בתוס' שבת קל"ב ד"ה מעמוד בשם המכילתא) ולכן יש מצוה להדליק נרות ולהטמין, וכמ"ש בעל המאור כי מי שאוסר הטמנה מין הוא, ועי' רב נסים גאון ריש ברכות, כי מצות עונג הוא הלכה למשה מסיני כמ"ש היראים סי' ת"ט.

וכן נמי מצות תיקוני עירובין הוא כדי שיוכל לטלטל חפצים הנצרכים מבית לחצר ומבית לבית, ומצות עירוב הוא חיוב הלכה למשה מסיני כמו הדלקת נרות. וכ"כ מפורש בס'

שכל טוב פ' בשלח עמוד ר"ד, והכינו את אשר יביאר, את אשר יאכלו לא נאמר, אלא את אשר יביאר, כלומר יכינו ביום הששי במבואות ובחצרות תיקוני לחי"ם וקורות וצורת פתחים ועירבים ושיתופים, להחיר להם את אשר יביאו ביום השבת מרשות לרשות עכ"ל. וזהו כוונת המשנה שבת ל"ד שכוללם יחד עשרתם ערבתם חדליקו את הנר, כי כולם טעם אחד להם, וכמ"ש היראים סי' תכ"ט כי בהם מקיים מצות והכינו את אשר יביאר, והוא הכנה למצות עונג שבת, וכו'. ואפי' בזה"ז שאין לנו רשעה"ר גמורה, מ"מ כיון דיש איסור דרבנן לטלטל, ויבטל מצות עונג וניחא, מקיים בעשיית עירוב מ"ע מה"ת. וכ"כ בלקח טוב פ' בשלח, את אשר יביאו מכאן לעירובי חצירות מן התורה, שיערב אדם בשבת בפת או בשום מאכל, כדי שיוכל מבית לבית ומחצר לחצר עכ"ל. והוי עשיית עירוב מצוה חיובית, ושייך בה מצות חינוך לקטנים כדאיתא בחוספתא עירובין פ"ב. וזהו כוונת המדרש רבה (אסתר ז) את סבור שמה לערעך נתתי לך את השבת, לא נתתי לך אלא לטובתך עכ"ל.

ומצות והכינו יש לה ג"כ חומרא דשבת, וגם נשים חייבות בה וכמ"ש ר"ת לענין לחם משנה שנשים חייבות, כי כל עניני שבת איתקש לשמור, וכמ"ש בתוס' חכמי אנגליא ברכות ל"ג אפי' בהבדלה אמרין הואיל ולכבוד שבת קאתי, כשבת דמי. ובזכות שמירת שבת בכל פרטיה ודקדוקיה נזכה שימלא ה' כל משאלות לבנו לטובה ולהצלל מחבלי משיח, ולבנין ירושלים וחומת אש סביב לה בביאת משיח בב"א.

אפרים פישל הערשקאוויטש

4 קשיות למגרי העירוב

אם אמת ונכון, שדעת כ"ק הגה"ק רשכבה"ג מסאטמאר ז"ע ה' נגד עצם עשיית עירוב, א"כ:

א) מדוע אדמ"ר ז"ע לא התם בשנת תשכ"ב [בשעה שכמה רבנים חתמו] נגד העירוב כשנתעורר כל הענין? הלא כ"ק אדמ"ר ז"ע ה' ראש הלוחמים נגד פירצות הדת וכ"ש על שמירת שבת החמורה.

ב) מדוע מעולם לא השמיע כ"ק אדמ"ר ז"ע את התנגדותו ברבים, לא בכתב ולא בע"פ, לא בדושה, לא בשיעור, לא בסעודה שלישית, לא במלוה מלכה"ס, כאשר דרכו בקודש ה' תמיד להשמיע דעתו הגדולה בכל עניני הדת. [ואפי' אם כ"ק אדמ"ר ז"ע אמר באופן פרטי משהו בין השיחים לאיזה רבנים יחידים (שכלל לא ברור על איזה עירוב היתה כוונתו), שוב נשאלת השאלה, מדוע כ"ק אדמ"ר ז"ע לא אמר דעתו ברבים, כדרכו הקדושה?]

ג) מדוע התאחדות הרבנים [שכ"ק אדמ"ר ז"ע ה' הנשיא], שדרכם ה' להודיע במודעות גדולות על כל דבר נחוץ בעניני הדת, ובענין זה כל משך חיים חיותו של כ"ק אדמ"ר ז"ע שתקו ולא מירסמו דבר נגד העירוב, בזמן שאורגונים רבניים אחרים פירסמו התנגדותם?

ד) מדוע אותם גדולי הרבנים בווייליאמסבורג המודפסים לעיל, ביניהם שהיו מאד מקורבים לכ"ק אדמ"ר ז"ע כתבו (לא רק חתימות) בשנת תשל"ב - תש"ל"ה מכתבי עידוד מפורשים לזרז תיקון עירוב בווייליאמסבורג (שנדפסו בשעתם עיתונים ובקובצים), כיצד עשו כזאת בחיים חיותו של כ"ק אדמ"ר ז"ע, אילו חלילה כל זה ה' נגד דעתו ורצונו קדשו?

אדרבה, למי שיש תשובה אמיתית להשיב על ד' קשיות אלו, יואיל נא לפרסמה, כי רבים נבוכים מחמת קושיות חמורות אלו, וכי"ר.

לתשומת לב: חלק מהמודעות והחתימות מהשנים הקודמות, אין ענינם נוגע כלל לענינו, כגון הכרוז משנת תשמ"א, כי העירוב הוא ה' על סמך כמה קולות, והגה"צ מהר"י ראטה שליט"א הלך אז לבדוקו [שה' או חמ"ץ דקהל יט"ל דסאטמאר, ופשוט שהוא לא ה' עושה זאת אילו דעת כ"ק אדמ"ר ז"ע ה' נגד עצם עשיית עירוב], ומכיון שלא ה' ינחא דעתו מהעירוב ההוא ע"כ חתם אז נגדו. והא ראוי שכעת לא הצטרף לחתום שמו נגד העירוב, כיון שכעת העירוב נעשה בצורת הפתח כדון, ובפיקוח והשגחה כראוי.

גם נודע לנו, שכמה מגדולי הרבנים שחתמו על הכרוז משנת תשמ"א, לא הסכימו אז לחתום שם על לשון כללי, עד שתיקנו הלשון בנוסח ש"לא לסמוך על העירוב הנ"ל", וכדאמרו. וגם כעת הרי חזינו שבוע לשבוע כל מיני שינויים בנוסח אותה מודעה, הנעשים לאחד שכבר חתמו עליו הרבנים.

אנן בדין ואינהו כדרידה
ונהרא נהרא ומשמיה

מכבדים אנו את דעת תורתם של ראשי הישיבה הגדולים זצ"ל (החוששים לדעת המשכנות יעקב נגד המג"א והס"ז), ואין אנו מתווכחים עם תלמידיהם המחוייבים לצייט להוראתם שלא יעשו עירוב, ושלא יטלטלו בעירוב. (אגב, נתבררו היום ענינים שאף לדעת האג"מ זצ"ל שרי העירוב, ויפורסמו א"י"ה בקרוב).

מאיך גיטא אנו מצפים מתלמידיהם לדעת, כי אנן בדין אמונים עלי מסורת אבותינו ורבותינו, (א) שענין העירוב היא מצוה חיובית, ואנו סמוכים על הוראתם של גדולי הרבנים המובהקים כמוכח ממכתביהם עד כמה השתוקקו לתקן עירובין בשכונתנו. (ב) סמוכים אנו על מין ההת"ס ושאר כל גדולי ישראל (הנהוגים כשיטת הביטא אפרים נגד המשכ"ל) ואין לנו רה"ר דאורייתא, וכהמהרש"ם (שפסק דהיתר בין יארק ברור גם שלא בשעה"ד וגם בעל נפש יוכל לסמוך ע"ז), וכהה"ר בשמים, וכהחז"א, וכהשבט הלוי (ח"ח סי' קל"ז-ב), ושאר גאונים מפורסמים, שלדעתם לא נרע שכונתנו מעיר בני ברק שמתוקן בה עירוב אל"פ שהיא מחוברת ברציפות עם הרבה ערים (לפתח תקוה, ומת"נ, תל אביב יפו, בת-ים וחולון, בלי שום הפסק), וכן יש עירוב בעיה"ק ירושלים אל"פ שמספר תושביה עוברים על ס' ריבוא, עי' תשו' אבן ישראל (ח"ח סי' ל"ט) להגאון ר' ישראל יעקב פישער שליט"א, וכפי שהוא התבטא לאחרונה (אלו שבאו לבד"ץ בירושלים לבקשם לאסור תיקון עירוב בבג"א פארק) ואמר, אם לירושלים מותר להיות עירוב אזי גם לבארא פארק מותר. וכע"ז השיב הגר"ש אלישיב שליט"א לרב א' מתושבי שכונתנו.

אשר ע"כ, כשם שאין מצידנו שום כפייה על מעלת כבודכם לטלטל, כך נא גם מצידכם אל תנסו לכפות דעתכם עלינו לבטל מצות עירוב ועונג שבת קודש, כפי שנהא דרש הגאון הגדול מעמודי ההוראה מוה"ר פישל הערשקאוויטש שליט"א, ונאה קיים בה"מעשה רב" בעת ביקורו בשכונתנו בש"ק פ' לך תש"ס כידוע, שנטל חומש בידו והלך עמו ברחובה של עיר, כדי להורות הלכה לרבים.

ח"ק חזק ונתחזק, ובל נתפעל כלל מאותם הזיפנים מפיצי "קונטרס ההסברה". כי כשם שהם סילפו את דברי הרמב"ם לשרת את מטרותם בהשמיטת תיבת "כל" (ופשט הדבר בכל ישראל) ע"ש, כך סילפו את דעת קדשו של כ"ק הגה"ק מסאטמאר ז"ע לצרפו לחסיבה אחת, לדעה אחת והשקפה אחת עם ראשי הישיבה, ואצ"ל שהעלימו לגמרי את הצד הגדול של מחייבי העירוב, ובראשם הגאון הגדול פוסק הדור מהר"י שטייף זצ"ל, ורשימה גדולה של רבנים גאונים ואדמו"רים מפורסמים שחתמו בעד העירוב בניו יארק, ביניהם כ"ק האדמו"רים הגאונים הצדיקים רבי אברהם יהושע העשיל מקופישיניץ, רבי יוחם ליינער מראדיין, רבי שמעון קאליש מאמישנאוו, רבי יוסף דוד מאשקאוויטש מסאסוב, רבי נחום פערלאוו מנאוואמינסק, רבי מרדכי שלמה פריעדמאן מבאיאן, זכרון צדיקים לברכה, והלואי שזוכה להיות במחיצתם לחיי העולם הבא, עם שאר גאוני וצדיקי עולם שעודדו וזירזו "על מצות עירוב".